

УДК 378.011.3-057.87:316.61-027.233.2

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.1.15>

Ірина НОХРИНА

аспірантка, викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0009-0004-3955-4489

Бібліографічний опис статті: Нохріна, І. (2025). Теоретико-методологічні основи вивчення соціальної успішності у студентському середовищі. *Ввічливість. Humanitas*, 1, 105–112, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.1.15>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті здійснено комплексний теоретичний аналіз феномену соціальної успішності студентської молоді, розглянутий через призму різних наукових дисциплін. Проведено систематизацію основних теоретико-методологічних засад дослідження соціальної успішності у філософському, соціологічному, психологічному, педагогічному та економічному аспектах. На основі ґрунтовного аналізу наукових праць провідних дослідників висвітлено багатогранність концепції соціальної успішності та її фундаментальне значення для розвитку студентської молоді в умовах сучасного суспільства. Детально розглянуто ключові фактори впливу на формування соціальної успішності, серед яких виділено зовнішні (соціальне визнання, досягнення, професійний розвиток, економічний чинник) та внутрішні аспекти (особистісні ресурси, мотивація, самостійність, адаптивність). Значну увагу приділено міждисциплінарній природі досліджуваного феномену та його визначальній ролі у формуванні майбутнього соціального становища студентів. У результаті дослідження встановлено, що соціальна успішність виступає не лише важливим чинником стабільного розвитку суспільства, але й ключовим аспектом життя студентської молоді, який визначає як їхні академічні досягнення, так і подальшу соціальну реалізацію в професійній сфері. Виявлено, що формування соціальної успішності потребує комплексного підходу, який враховує взаємодію особистісних характеристик студентів із соціальним середовищем та освітнім простором. Особливий акцент зроблено на значенні соціальної успішності для розвитку професійних компетенцій та адаптивних здібностей студентів в умовах динамічних соціальних змін.

Ключові слова: соціальна успішність, успіх, студентська молодь, соціальна адаптація, особистісний розвиток, професійна компетенція, заклад вищої освіти.

Iryna NOKHRINA

Postgraduate Student at the Social Work Program, Lecturer at the Department of Social Pedagogy and Social Work Faculty of Psychology, Social Work and Special Education, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 18/2 I. Bulvarno-Kudriavska str., Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0009-0004-3955-4489

To cite this article: Nokhrina, I. (2025). Teoretyko-metodolohichni osnovy vyvchennia sotsialnoi uspishnosti u studentskomu seredovyshchi [Theoretical and methodological foundations of studying social success in the student environment]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 1, 105–112, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.1.15>

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF STUDYING SOCIAL SUCCESS IN THE STUDENT ENVIRONMENT

The article provides a comprehensive theoretical analysis of the phenomenon of social success of student youth, viewed through the prism of various scientific disciplines. The main theoretical and methodological foundations of the study of social success in the philosophical, sociological, psychological, pedagogical and economic aspects are systematized. Based on a thorough analysis of the scientific works of leading researchers, the article highlights the versatility of the concept of social success and its fundamental importance for the development of student youth in modern society. The key factors influencing the formation of social success are considered in detail, including external (social recognition, achievements, professional development, economic factor) and internal aspects (personal resources, motivation, independence, adaptability). Considerable attention is paid to the interdisciplinary nature of the phenomenon under study and its decisive role in shaping the future social status of students. The study has established that social success is not only an important factor in the stable development of society, but also a key aspect of the life of students, which determines

both their academic achievements and further social realization in the professional sphere. It is found that the formation of social success requires an integrated approach that takes into account the interaction of students' personal characteristics with the social environment and educational space. Particular emphasis is placed on the importance of social success for the development of professional competencies and adaptive abilities of students in the context of dynamic social change.

Key words: social success, success, student youth, social adaptation, personal development, professional competence, higher education institution.

Актуальність проблеми. Соціальна успішність є ключовою темою в сучасних соціальних науках, яка охоплює різноманітні аспекти індивідуального та колективного життя. Соціальна успішність становить ключовий компонент життєдіяльності студентів, який не обмежується лише їхніми досягненнями в навчальному середовищі, а й визначає їхню майбутню позицію в суспільстві. Цей феномен виступає каталізатором розвитку як особистісних якостей, так і фахових навичок, створюючи підґрунтя для ефективної інтеграції в соціальні структури та максимальної реалізації індивідуальних можливостей кожного студента. Розуміння цього феномену вимагає міждисциплінарного підходу, включаючи психологію, соціологію, педагогіку та інші науки. Соціальна успішність молоді студентського віку виступає визначальною складовою стабільного суспільного прогресу. В умовах сучасності, що відзначається прискореними процесами соціальної трансформації та глобальної інтеграції, перед системою освіти постає критичне завдання – формування особистостей, спроможних досягати життєвих успіхів у різноманітних сферах. Ґрунтовне вивчення процесів формування соціальної успішності розкриває засоби, якими можна озброїти молодь для їхньої самореалізації та суспільної користі. У статті проаналізуємо феномен соціальної успішності через призму різних наукових підходів та визначимо ключові фактори, що зумовлюють її формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових працях Л. Бевзенко, К. Мангейма, Н. Проскурки, С. Ципко та А. Яреми основним фактором соціального успіху визначається зовнішній аспект діяльності особистості. До таких аспектів належать прагнення до досягнення продуктивних результатів, ефективність соціальних дій, об'єктивні критерії розвитку особистості, соціальне визнання, соціальне лідерство, конкуренція, сприятливі умови зовнішнього світу, суспільна оцінка, реалізація соціальної практики, об'єктивні досягнення в соціально значущій діяльності, а також вклю-

чення в соціальну культуру, політику, стратифікаційний профіль, соціальний та економічний показник і професійний розвиток.

Натомість, у роботах О. Маркозової та Л. Сохань акцент робиться на внутрішніх аспектах діяльності особистості. До них відносяться мобілізація особистісних ресурсів, власна ініціатива, використання можливостей соціуму, самостійність, мотивація, людський і особистісний капітали, правильний вибір засобів для досягнення соціально значущих цілей та способів життя й діяльності.

Л. Бевзенко розглядає соціальну успішність як здатність випускників шкіл досягати поставлених цілей у дорослому житті. У своєму дослідженні вона розробила систему ресурсів, яка допомагає зрозуміти, які фактори сприяють досягненню такого успіху. Основна ідея полягає в тому, що соціальна успішність молоді залежить від різних ресурсів, які вони накопичують під час навчання та які можуть використовувати після закінчення школи для досягнення своїх життєвих цілей і самореалізації в суспільстві.

Мета дослідження полягає в комплексному теоретико-методологічному аналізі феномену соціальної успішності студентської молоді, систематизації наукових підходів та визначення ключових факторів соціальної успішності.

Виклад основного матеріалу. Ідеї соціальної успішності можна простежити в історії людства від давніх часів. Філософи античності, такі як Аристотель і Платон, розглядали соціальну успішність як складову етичного життя. В середньовіччі соціальна успішність була тісно пов'язана з релігійними поглядами на доброчесність та моральність. В епоху Просвітництва соціальна успішність стала розглядатися у контексті соціальних контрактів та суспільного блага.

У сучасному науковому дискурсі існує широкий спектр інтерпретацій поняття соціальної успішності, що відображають множинність теоретичних перспектив та дослідницьких парадигм. Серед ключових концептуальних підходів до розуміння цього феномену можна виокремити:

1. Філософський підхід. Поняття «успіх» тісно пов'язане з проблемою самовизначення особистості та реалізації її «проекту буття» чи життєвого призначення. Успіх сприймається як вирішення питання сенсу життя, в той час як сенс життя виступає відображенням уявлень про успіх. Це поняття асоціюється не лише з зовнішніми факторами та обставинами, корисністю і практичною доцільністю, як це зазначають Н. Макіавелі, Ж. Кальвін, У. Цвінглі, а також ідеологи утилітаризму та представники прагматизму, такі як Ч. Пірс, У. Джеймс і Д. Дьюї, але й із внутрішнім станом рівноваги, гармонії та спокою, що передбачає відсутність тривог і страждань. У цьому контексті успіх корелює з поняттям щастя, яке досліджували філософи, такі як Епікур, Лао Цзи, Чжуан Цзи та Б. Спіноза (Ярема, 2010).

2. Соціологічний підхід. Соціальна успішність визначається через рівень соціальної інтеграції, статусу та ролі індивіда в суспільстві. Вона залежить від доступу до ресурсів, участі в соціальних зв'язках та здатності впливати на соціальні процеси. Соціологічний підхід до вивчення феномена успіху ґрунтується на дослідженнях таких науковців, як М. Вебер, В. Зомбарт, Й. Шумпетер, К. Мангейм, А. Хоннет, В. Бакштановський, Г. Батигін, Г. Тульчинський, які аналізували природу та структуру успіху. Окрему увагу приділено питанням життєвого самовизначення та досягнення життєвого успіху в роботах Є. Головахи та Л. Сохань, а Л. Бевзенко досліджувала соціокультурні чинники, що впливають на досягнення успіху (Бевзенко, 2012). Стратегії життєвого успіху в умовах суспільних трансформацій розглядалися в працях С. Бабенка, тоді як життєві стратегії та типології особистостей у контексті успіху були предметом досліджень О. Злобіної та І. Городняка (Городняк, 2008).

3. Психологічний підхід. У психології соціальна успішність розглядається як здатність особистості до самореалізації, підтримання емоційної стабільності та побудови ефективних міжособистісних відносин. Ключовими компонентами цього феномена є рівень самооцінки, розвинені соціальні навички та здатність до адаптації в різних соціальних умовах. Цей підхід до дослідження особистісної успішності відображений у працях засновників концепції мотивації досягнення, серед яких Дж. Аткинсон, В. У. Майер, Х. Хекхаузен, Ф. Мак-Клелланд та Д. Гольман (Боровинська, 2017).

4. Педагогічний підхід. У сучасній педагогіці основний фокус спрямований на процеси навчання та виховання, а також на розробку ефективних методів і стратегій, що сприяють формуванню соціальних компетенцій та забезпеченню академічної успішності. Значна увага приділяється інтерактивним підходам, розвитку критичного мислення та творчого потенціалу учнів. До кінця XX століття концепція успіху особистості в педагогічній науці здебільшого обмежувалася створенням методичних інструментів для виконання дидактичних завдань. Однак у сучасному підході акцент зміщено на виховання особистості, орієнтованої на досягнення як індивідуальних, так і соціально значущих результатів, із пріоритетом самоактуалізації та постійного самовдосконалення протягом життя (Стрижак, 2020). Ці принципи отримали теоретичне обґрунтування у працях І. Бека та знайшли подальший розвиток у роботах Ж. Петровича, В. Кириченка, В. Нечерди та І. Савельчук.

5. Економічний підхід. У сфері економіки соціальну успішність визначають через досягнення матеріального добробуту, стабільний рівень доходів та економічну впевненість. До її складових також належить доступ до якісної освіти, медичних послуг та інших соціальних благ. Науковці Д. Карнегі, Ф. Девіс, Р. Фішер, Н. Хілл та У. Юрі підкреслюють цінність ефективної комунікації в бізнесі та розглядають успіх як здатність індивіда реалізовувати власну ціль. О. Карльє, Н. Дріс і Р. Пеперманс акцентують на самореалізації як ключовому показнику успіху, який оцінюється як самою особистістю, так і її соціальним оточенням. З їхньої точки зору, успішна людина – це активна й наполеглива особистість, яка досягла значних результатів у матеріальному добробуті, професійній зростанні та суспільному визнанні, що забезпечує їй можливість отримувати задоволення від різних життєвих благ (Ткачук, 2011).

Таким чином, кожен із підходів вносить свій внесок у формування цілісного уявлення про соціальний успіх як багатогранне явище, що охоплює різні аспекти індивідуального та суспільного життя.

Нижче наведено ключові визначення різних науковців поняття «соціальної успішності», що представлені в межах філософського, соціологічного, педагогічного психологічного та економічного підходу (див. табл. 1).

Таблиця 1

Концептуальні підходи до визначення соціальної успішності

Філософський підхід	
М. Бойченко (2014)	соціальна успішність – внутрішня єдність та самоповага людини проявляється через її моральну стійкість та вірність власним принципам. Суспільні норми та ідеали, які поділяються певною спільнотою, формують основу соціальної взаємодії. Індивідуальні моральні орієнтири, зокрема правдивість у словах та вчинках, відображають глибинне переконання особистості та розвиток її поведінки.
М. Довга Г. Михайлишин (2017)	багатогранний комплекс, що розвивається та збагачується течією життєвого шляху людини. Вона формується через поєднання оптимістичного світогляду, свідомо обраного способу життя, конкурентного руху до поставлених цілей та всебічного особистісного розвитку, де всі складові перебувають у взаємній рівновазі.
Соціологічний підхід	
А. Ярема (2010)	позитивний результат реалізації соціальних практик агента в певному полі діяльності із досягнення соціально значущих цілей легітимними засобами, який супроводжується оцінкою з боку суспільства в формі схвалення чи визнання
С. Ципко (2011)	невід’ємний елемент суспільних норм та альтернатива взаємодії з втіленням соціальних програм та ініціатив у реальному житті. Разом вони створюють розподіл системи суспільних груп за високими показниками, що в результаті показують ключові особливості та характерні риси певного суспільства в конкретний історичний період.
І. Городняк (2008)	соціальна успішність розвивається шляхом взаємодії внутрішніх якостей особистості (характеру, здібностей, особистісних рис і соціального статусу) з зовнішнім середовищем, де людина може виявити себе, розкрити свій потенціал та досягти успіху. Оптимальне співвідношення між індивідуальними характеристиками та сприятливими соціальними умовами визначає рівень успішності людини в суспільстві.
К. Мангейм (1952)	досягнення особистості, продуктивне втілення можливостей, гарний результат, отриманий унаслідок цілеспрямованої діяльності.
Педагогічний підхід	
К. Безрук (2020)	об’єктивний результат і суб’єктивне сприйняття успіху тісно взаємопов’язані. Об’єктивний успіх залежить від інтелекту, сили волі, мотивації, впевненості та соціальних навичок. Суб’єктивне відчуття успіху формується на основі особистого емоційного ставлення до власних досягнень..
І. Коваль (2017)	соціальна успішність визначається комбінацією зовнішніх і внутрішніх факторів. Зовнішні фактори включають матеріальну забезпеченість, комфортні умови праці й навчання, сімейне благополуччя, повагу оточуючих, здоров’я та чіткі життєві цілі. Внутрішні фактори охоплюють цілеспрямованість, працелюбність, впевненість у собі, чесність, самодисципліну та відповідальність.
Психологічний підхід	
О. Грінченко (2012)	залежить від рівня соціального оптимізму, оскільки позитивне сприйняття суспільних процесів, віра у власні можливості та здатність долати труднощі сприяють активній взаємодії з соціумом, реалізації особистісного потенціалу та досягненню поставлених цілей.
Ю. Ільїна (2008)	діяльність, яка супроводжується певним станом, спрямована назовні або всередину, і веде суб’єкта до досягнення бажаного результату. Цей результат може бути перевірений об’єктивно або суб’єктивно, з прогнозованими чи допустимими витратами, і на певний термін. Така діяльність дозволяє виділити модель, що призводить до успішних результатів, і може бути повторена.
Економічний підхід	
А. Сен (1999)	визначається здатністю людей досягати такого рівня добробуту, який вони вважають прийнятним для себе. Ключовим елементом цього підходу є орієнтація на розвиток особистості та її потенціалу.
Дж. Стігліц (2012)	соціальний успіх вимагає оцінки не лише через економічні показники, як ВВП, але й через забезпечення соціальної рівності та справедливості.
Т. Єфименко (2021)	передбачає забезпечення стабільних доходів, доступності робочих місць, розвиток підприємницької діяльності та зниження рівня бідності, а також рівні можливості для отримання освіти, медичної допомоги та соціальних послуг. Економічна стійкість слугує фундаментом для соціального благополуччя, що є ключовим елементом досягнення соціальної успішності.
В. Панченко (2023)	соціальна успішність передбачає розвиток соціального капіталу, впровадження інновацій, зростання людського потенціалу та досягнення економічної рівності.

Таким чином, різні науковці пропонують різноманітні визначення соціальної успішності, однак загальноприйняті концепції переважно

концентруються на двох взаємопов’язаних аспектах: здатності особистості ефективно досягати поставлених цілей у соціальному

середовищі та отримувати позитивну оцінку й визнання своїх досягнень з боку суспільства. Соціальний успіх можна розглядати через кілька ключових вимірів: він охоплює не лише професійні здобутки, але й гармонійні міжособистісні взаємини та громадську активність. Соціальна успішність нерозривно пов'язана з особистісною самореалізацією, яка виявляється у максимальному розкритті індивідуальних здібностей та втіленні прагнень у соціальному середовищі. Вона включає значний особистий і професійний ріст, а також здатність позитивно впливати на суспільні процеси.

Важливо зазначити, що соціальна успішність формується поступово й безперервно, вона не є фіксованим здобутком. Формування соціальної успішності відбувається через активну участь особистості в соціально значущій діяльності, результати якої визнаються як індивідуально, так і суспільно.

На основі аналізу різних наукових джерел, можемо виділити ключові, внутрішні та зовнішні фактори формування соціальної успішності особистістю (див. рис. 1).

Ключову роль має освітній компонент, який створює фундамент для професійного розвитку та соціальної мобільності. Якісні родинні та суспільні зв'язки створюють систему підтримки, яка стимулює на особистісний розвиток. Економічний аспект також змінює важливу роль – фінансова стабільність забезпечує доступ до якісної освіти та можливостей для соціальної участі. Культурні цінності та норми виступають ключовим фактором соціальної успішності студентів, формуючи їхню систему орієнтирів для життєвих пріоритетів та взаємодії з оточенням. Засвоєння цих цінностей забезпечує соціальну інтеграцію, кристалізацію ідентичності, розширення мережі контактів, встановлення етичних кордонів та активізацію прагнення до саморозвитку. Індивідуальні характеристики особистості, зокрема внутрішня мотивація, здатність до самоорганізації, цілеспрямованість і наполегливість, гнучкість, соціальні навички спілкування, адаптивність ініціативність, безпосередньо впливають на досягнення успіху. Особливо важливою є здатність ефективно балансувати між різними сферами життя – навчанням, роботою та громадською діяльністю, а також адаптуватися до змін.

Студентам, які прагнуть досягти успіху, необхідно навчатися та формуватися у всебіч-

ному освітньому середовищі. Фундаментом професійного становлення слугує поглиблене опанування спеціалізованих дисциплін, що забезпечує формування ґрунтовних фахових знань та детальне розуміння специфіки обраної галузі. Теоретична підготовка органічно доповнюється різноманітними практичними активностями, які дозволяють трансформувати абстрактні концепції у конкретні професійні вміння через застосування знань у наближених до реальності ситуаціях. Не менш важливою складовою є цілеспрямований розвиток соціальних умінь через різноманітні позанавчальні заходи. Участь у студентських об'єднаннях та ініціативах створює природні умови для культивування лідерського потенціалу та вдосконалення навичок ефективної групової співпраці. Залучення до волонтерських проєктів та соціальних ініціатив формує почуття громадянської відповідальності та розвиває емпатію, що є критично важливими якостями для сучасного фахівця. Така інтегрована система підготовки забезпечує гармонійний розвиток особистості, здатної не лише професійно виконувати свої функціональні обов'язки, але й ефективно взаємодіяти в різних соціальних контекстах.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, соціальна успішність студентської молоді є багатограним і складним феноменом, що відображає взаємозв'язок між індивідуальними досягненнями та соціальними умовами. Вона охоплює як зовнішні аспекти – соціальне

Рис. 1. Фактори формування соціальної успішності

Джерело: складено автором самостійно

визнання, економічний показник, доступ до ресурсів, так і внутрішні – особистісну мотивацію, самостійність, використання соціальних можливостей. Дослідження різних підходів до соціальної успішності, від філософського до економічного, підкреслює її важливість не лише для особистісного розвитку, а й для стабільного розвитку суспільства. У сучасному світі, що характеризується

стрімкими суспільними трансформаціями, виникає нагальна потреба переосмислити освітні пріоритети з акцентом на формування соціально успішної молоді. Сучасна освіта не може обмежуватися лише передачею академічних знань – вона має створювати середовище для комплексного розвитку особистості, здатної ефективно функціонувати в мінливих соціальних умовах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бевзенко Л. Зміст життєвого успіху: соціально-культурологічний контекст. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2000. № 1. С. 34–51.
2. Бевзенко Л. Ресурси досягнення соціального успіху – вітчизняні реалії з погляду випускників шкіл та вчителів. *Соціальні виміри суспільства*. 2012. № 4. С. 129–142.
3. Безрук К. Формування соціальної успішності підлітків у системі учнівського самоврядування: понятійне поле. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. праць Інституту проблем виховання НАПН України. 2020. Кн.1, № 24. С. 17–39.
4. Бойченко М. Гідність, цілісність і успішність: академічні та громадянські чесноти. *Філософська думка*. 2014. № 5. С. 110–123.
5. Боровинська І. Є. До психологічного розуміння понять «успіх», «успішність», «життєвий успіх», «життєва успішність». *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : психологічні науки*. 2017. Вип. 3(2). С. 142–148.
6. Городняк І. В. Вивчення успіху крізь призму досвіду індивіда. *Вісник Одеського національного університету: серія «Психологічні науки»*. 2008. Т. 13, № 5. С. 290–294.
7. Грінченко О. М. Психологія успіху як основа соціального оптимізму. *Переяславська рада: її історичне значення та перспективи розвитку східнослов'янської цивілізації: за матеріалами 6-ї Міжнар. науково-початково-практичної конф., 15-16 груд. 2011 р. Харків : НТУ «ХПІ», 2012. С. 181–183.*
8. Дідковський С. Стратегії формування успішності суб'єкта діяльності. *Успішність особистості: потенціал та обмеження*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18 березня 2010 р. Київ, 2010. С. 80–81.
9. Ільїна Ю. М. Психологія успіху: онтологія проблематики. *Актуальні проблеми психології. Психологічна теорія і технологія навчання*. 2008. Т. 8, № 5. С. 45–56.
10. Коваль І. С. Формування професійної готовності майбутніх рятувальників до діяльності в екстремальних умовах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Львівськ. держ. ун-т безп. життєд. Львів, 2017. 294 с.
11. Маркозова О. О. Соціальний успіх особи у контексті історичних практик свободи. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого Серія : філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2013. № 3. С. 169–178.
12. Михайлишин Г. Й., Довга М. М. Успішність особистості: філософський та психолого-педагогічний контекст. *Наукова думка сучасності і майбутнього* : зб. матеріалів ІХ всеукр. практ.-пізнав. конф., 3–12 березня 2017 р. Дніпро : Наукове мислення, 2017. С. 50–56.
13. Панченко В. Г., Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Стратегічний форсайт як інструмент протидії сучасним глобальним викликам економічній безпеці і нерівності досвід ЄС для України у сприянні стійкості та сталості. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 4. С. 31–39.
14. Проскурка Н. М. Професійна кар'єра як один із аспектів професійного розвитку особистості. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія. Педагогіка. Психологія*. 2009. № 2. С. 28–32.
15. Стрижак А. Проблема формування соціальної успішності особистості у наукових джерелах. *Методи і технології загальної і соціальної психології та психотерапії в умовах сучасного суспільства* : матеріали ІV науково-практ. конф. з міжнар. участю, 21 травня 2020 р. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова. 2020. С. 214–216.
16. Ткачук І. І. Онтологія психолого-педагогічних досліджень проблеми професійного успіху особистості. *Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 24 листопада 2011р. Київ : ППК ДСЗУ, 2011. С. 264–273.
17. Ципко С. Соціальний успіх та статусна функція сім'ї в сучасному українському суспільстві. *Релігія та Соціум. Міжнародний часопис*. 2011. № 2 (6). С. 122–129.
18. Ярема А. І. Феномен успіху в соціологічному вимірі. *Вісник Львівського університету ім. Івана Франка. Серія соціологічна*. 2010. Вип. 4. С. 92–99.

19. Iefymenko T. Crisis transformations of socio-economic systems. *Фінанси України*. 2021. № 11. С. 7–20.
20. Mannheim K. Essays on the sociology of knowledge. New York : Routledge, 1952. 236 p.
21. Sen A. Development as Freedom. Oxford : Oxford University Press, 1999. 366 p.
22. Stiglitz J. The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future. 2nd ed. New York : W.W. Norton & Company, 2012. 448p.

REFERENCES:

1. Bevzenko, L. (2000). Zmist zhyttievoho uspihu: sotsialno-kulturolohichniy kontekst [Content of life success: socio-cultural context]. *Sotsiologhiia: teoriia, metody, marketynh – Sociology: theory, methods, marketing*, 1, 34–51 [in Ukrainian].
2. Bevzenko, L. (2012). Resursy dosiahnennia sotsialnoho uspihu – vitchyzniani realii z pohliadu vypusknnykh shkil ta vchyteliv [Resources for achieving social success – domestic realities from the point of view of school graduates and teachers]. *Sotsialni vymiry suspilstva – Social dimensions of society*, 4, 129–142 [in Ukrainian].
3. Bezruk, K. (2020). Formuvannia sotsialnoi uspishnosti pidlitkiv u systemi uchnivskoho samovriaduvannia: poniatinne pole [Formation of social success of teenagers in the system of student self-government: conceptual field]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi – Theoretical and methodological problems of raising children and school youth*, 1(24), 17–39 [in Ukrainian].
4. Boichenko, M. (2014). Hidnist, tsilnist i uspishnist: akademichni ta hromadianski chesnoty [Dignity, Integrity, and Success: Academic and Civic Virtues]. *Filosofska dumka – Philosophical thought*, 5, 110–123 [in Ukrainian].
5. Borovynska, I. Ye. (2017). Do psykholohichnoho rozuminnia poniat «uspikh», «uspishnist», «zhyttieviy uspih», «zhyttieva uspishnist» [Towards a psychological understanding of the concepts of “success”, “success”, “life success”, “life success”]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii : psykholohichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: psychological sciences*, 3(2), 142–148 [in Ukrainian].
6. Horodniak, I. V. (2008). Vychennia uspihu kriz pryzmu dosvidu indyvida [Studying success through the lens of individual experience]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu: serii «Psykholohichni nauky» – Bulletin of Odessa National University: series “Psychological Sciences”*, 13(5), 290–294 [in Ukrainian].
7. Hrinchenko, O. M. (2012). Psykholohiia uspihu yak osnova sotsialnoho optymizmu [Psychology of success as a basis of social optimism]. Proceedings of the 6-ya Pereyaslavska Rada: yiyi istorychne znachennia ta perspektyvy rozvytku shkidnoslov'ians'koyi tsyvilizatsiyi: za materialamy 6-yi Mizhnar. naukovo-pochatkovo-praktychnoyi konf., 15-16 hrudnya. 2011 r. Kharkiv : NTU «KPI» [in Ukrainian].
8. Didkovskiy S. (2010). Stratehii formuvannia uspishnosti subiekta diialnosti [Strategies for forming the success of the subject of activity]. Proceedings of the Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Uspishnist osobystosti: potentsial ta obmezhenia» – International Scientific and Practical Conference: «Personality success: potential and limitations» (pp. 80–81). Kyiv : Instytut psykholohii imeni H.S. Kostiuksa [in Ukrainian].
9. Iliina, Yu. M. (2008). Psykholohiia uspihu: ontolohiia problematyky [Psychology of success: an ontology of problems]. *Aktualni problemy psykholohii. Psykholohichna teoriia i tekhnolohiia navchannia – Actual problems of psychology. Psychological theory and learning technology*, 8(5), 45–56 [in Ukrainian].
10. Koval, I. S. (2017). Formuvannia profesiinoi hotovnosti maibutnikh riaduvanykh do diialnosti v ekstremalnykh umovakh [Formation of professional readiness of future rescuers for activities in extreme conditions]. *Candidate's thesis*. [in Ukrainian].
11. Markozova, O. O. (2013). Sotsialnyi uspih osoby u konteksti istorychnykh praktyk svobody [The social success of the individual in the context of historical practices of freedom]. *Visnyk Natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho Serii : filosofii, filosofii prava, politolohiia, sotsiologhiia – Bulletin of the National Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise Series: philosophy, philosophy of law, political science, sociology*, 3, 169–178 [in Ukrainian].
12. Mykhailishyn H. Y., Dovha M. M. (2017). Uspishnist osobystosti: filosofskiy ta psykholoho-pedahohichniy kontekst [Personal success: philosophical and psychological-pedagogical context]. Proceedings of the Deviaty vsehukrainska praktychno-piznavalna konferentsiia «Naukova dumka suchasnosti i maibutnoho» – Ninth All-Ukrainian practical and cognitive conference «Scientific opinion of the present and the future» (pp. 50–56). Dnipro : Naukove myslennia [in Ukrainian].
13. Panchenko, V. H., Reznikova, N. V., & Ivashchenko, O. A. (2023). Stratehichniy forsait yak instrument protydii suchasnym hlobalnym vyklykam ekonomichnii bezpetsi i nerivnosti dosvid YeS dlia Ukrainy u sprianni stitkosti ta stalosti [Strategic foresight as a tool for countering modern global challenges to economic security and inequality, the EU's experience for Ukraine in promoting stability and sustainability]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, 4, 31–39 [in Ukrainian].

14. Proskurka, N. M. (2009). Profesiina kariera yak odyn iz aspektiv profesiinoho rozvytku osobystosti [Professional career as one of the aspects of professional development of the individual]. *Visnyk Natsionalnoho aviatyinoho universytetu. Serii. Pedahohika. Psykholohiiia – Bulletin of the National Aviation University. Series. Pedagogy. Psychology*, 2, 28–32 [in Ukrainian].
15. Stryzhak, A. (2020). Problema formuvannia sotsialnoi uspihynosti osobystosti u naukovykh dzherelakh [The problem of the formation of social success of an individual in scientific sources]. Proceedings of the *IV nauko-vo-praktychna konferentsiia z mizhnarodnoiu uchastiu «Metody i tekhnolohii zahalnoi i sotsialnoi psykholohii ta psykhoterapii v umovakh suchasnoho suspilstva» – IV scientific and practical conference with international participation «Methods and technologies of general and social psychology and psychotherapy in the conditions of modern society»* (pp. 214–216). NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
16. Tkachuk, I. I. (2011). Ontolohiia psykholoho-pedahohichnykh doslidzhen problemy profesiinoho uspikhu osobystosti [The problem of the formation of social success of an individual in scientific sources] Proceedings of the *V Mizhnarodna nauko-vo-praktychna konferentsiia «Aktualni problemy profesiinoi oriiientatsii ta profesiinoho navchannia naseleennia» – V International Scientific and Practical Conference «Actual problems of professional orientation and professional training of the population»* (pp. 264–273). Instytut pidhotovky kadriv derzhavnoi sluzhby zainiatosti Ukrainy [in Ukrainian].
17. Tsypko, S. (2011). Sotsialnyi uspikh ta statusna funktsiia simi v suchasnomu ukrainskomu suspilstvi [Social success and the status function of the family in modern Ukrainian society]. *Relihiia ta Sotsium. Mizhnarodnyi chasopys – Religion and Society. International magazine*, 2 (6), 122–129 [in Ukrainian].
18. Yarema, A. I. (2010). Fenomen uspikhu v sotsiolohichnomu vymiri [The phenomenon of success in the sociological dimension]. *Visnyk Lvivskoho universytetu im. Ivana Franka. Seriiia sotsiolohichna – Bulletin of Lviv University named after Ivan Franko. The series is sociological*, 4, 92–99 [in Ukrainian].
19. Iefymenko, T. (2021). Crisis transformations of socio-economic systems. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, 11, 7–20 [in English].
20. Mannheim, K. (1952). *Essays on the sociology of knowledge*. Routledge.
21. Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. Oxford University Press.
22. Stiglitz, J. (2012). *The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future* (2nd ed.). W.W. Norton & Company.